

"ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן וזת וך פתית למאור".
וברשי: "כתית למאור ולא כתית למנחות", כלומר: אותו השמן
שלקחו למנורה שבמקדש, היה צריך להיות כתית, בכתישה וטחינה,
יותר משמן שהשתמשו בו למנחות.

(1)
לעיר
ולמנחה

המנורה והמנחות שבמקדש משמשות סמל לתורה ולמוזון. המנורה
מסמלת "נר מצוה ותורה אור"². האור בכלל מתייחס לחכמה, כמו
שכתוב: "חֲכָמָה אֵדָם תֵּאִיר פָּנָיו"³. מי שמבין איזה דבר חכמה לאשורה,
עיניו מאירות. אלא שיש חכמות זרות, חכמות פסולות, ואז האור הוא
אור מתעה, כדרך שאמרו בחנוכה על היונים ש"טימאו את כל
השמינים"⁴. ויש "שמן משחת קדש"⁵, חכמת התורה, שהיא "כֶּרֶה, מְאִירָה
עֵינַיִם"⁶. והמנחות שהיו סולת ולחם הן דוגמת המוזון של האדם.
והמנורה והמנחות השפיעו קדושה וטהרה לכל ישראל גם בחכמתם,
שתהיה חכמת התורה, וגם במוזנותיהם, שיהיו טהורים ונקיים מכל
שמץ של איסור ומכל שמץ של גניבה ותרמית וכיוצא.

התורה והמוזון שניהם אין האדם משיגם בנקל, שניהם עוקים ליגיעה.
על התורה נאמר: "אם יאמר לך אדם יגעתי ולא מצאתי, או לא יגעתי
ומצאתי, אל תאמין"⁷. ובפרקי אבות⁸ כתוב: "הִתְקַנְן עֶצְמְךָ לְלִמּוּד תּוֹרָה
שְׁאִינָה יְרוּשָׁה לָךְ". אדם צריך לעמול על דברי תורה. ללמוד
במסירות. ועל המוזון כתוב: "בְּזֶעַת אִפְיֶךָ תֹאכַל לֶחֶם", ו"אֵדָם לְעֹמֶל
יִלְדֶּה"¹⁰. אבל יש הבדל ביניהם: על התורה צריך לעבוד ולעסוק בכל
לבבו ובכל נפשו, בכל עצמותו ומוחו, אבל על המוזון צריך לעבוד רק
עד כמה שזה הכרחי, מפני שאי אפשר אחרת, אבל לא בכל הרמ"ח
ושס"ה שלו. לא בפנימיותו, ולא לעשות מהעבודה "פולחן". "יִגַּע כְּפִיךָ
בִּי תֹאכַל אֶתְרִיךָ וטוב לך"¹¹, יגיע כפיך ולא יגיע הראש והלב.
כי תאכל אֶתְרִיךָ וטוב לך, יגיע כפיך ולא יגיע הראש והלב.
הוא שצריך לעבוד על המנחות, בכתישה וטחינה
ועבודה עצומה של כל האדם צריכה להיות מוקדשת רק בשביל
מאור ולא בשביל מנחות, בשביל התורה ולא בשביל הלחם.

(2)
למאור

כו. (כ) אמר הכתוב בכאן ואתה תצוה בעבור שאמר במשכן תמיד ועשית¹, והוא בצווי²,
אמר בכאן ואתה בעצמך תצוה אליהם שיקחו אליך את שמן המאור³. כי אין להם דרך
לעשות אותו במדבר רק אם היה אצלם משמרת⁴, והנשיאים הביאוהו⁵. וסעם אליך⁶
שיביאוהו לפניו והוא יראנו אם הוא וך וכתית כראוי, וכן צו את בני ישראל ויקחו אליך⁷.
וטעם מאת בני ישראל⁸, שיקחו אליך השמן מאת בני ישראל מאת אשר ימצא בידם⁹.

(3)
למאור
למנחה

בני ישראל" — שלדורות¹ הוא חוק בלי
טעם, "וגיירה היא מלפני" ש"כלום לאורה
אני צריך והלא כל ארבעים שנה לא הלכו
אלא לאורו"² ודו"ק, ומהו רמז למח שכתב
בסמ"ע דכשנרות דולקים מותר לדון בלילה³.

כו. כ ויקחו אליך זכוי.
יתכן על פי דברי הראב"ע בפרשה בתעלותך
שאף על פי שאמרו (מכילתא דפסחא פרשה
א): כל דברות שנדבר הקב"ה עם משה לא
היה אלא ביום, שנאמר "ביום דבר ה' אל
משה" — (שמות ו, כח; במדבר ג, א).
בכל זה כשהיו הנרות דולקים היה כיום ודבר
עמו בלילה². לזה אמר "ויקחו אליך", פירוש
לצרכך שהאדם דעתו בחיר בעת האור וכמו
"אין אורה אלא שמחה"³. ולזה הוא לצורך
הכנת נפש משה להדיבור שיהיה שורה מתוך
שמחה. אבל "חוקת עולם לדורותיכם מאת

(4)
למנחה

"ועשו בגדי קדש לאהרן אחיך ולבניו לכהנו לך" (כח: ה) —
מה פירושו של "לך"? הג"ר נתן אדלער זצ"ל אמר, דהנה בבגדי כהונה היו
כלאים, ופסק הרמב"ם (פ"י מהל' כלאים) דכהנים שלבשו בגדי כהונה שלא
בשעת עבודה לוקים מפני האבנט שהוא כלאים, ולא הותרו בו אלא בשעת
עבודה, משום עשה דוחה לא תעשה [העשה של לבישת בגדי כהונה שהוא
מקיים רק בשעת העבודה דוחה הל"ה של שעטנז]. והא דאח"ל (פסחים ג:)
לעולם יעסוק אדם תורה ובמצוות אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא
לשמה, וזה בשאר מצוות, אבל במצוה שיש בה עבירה וניתרת רק משום
עשה דוחה ל"ה, מוכרחים לקיימה רק לשמה, דאם אינו מכוון לשם
מצוה, נשארת רק העבירה. ולכן כתוב כאן "ועשו בגדי קדש לאהרן אחיך
ולבניו לכהנו לך" — יש לכוון במצוה זו לשם שמים (ל"ה) — (לשמי)
שהרי כתוב אחרי זה "והם יקחו את הזהב ואת התכלת ואת הארגמן ואת
תולעת השני ואת השש" ויש בגדים שמורכבים מכלאים — לכן צריכים לכוון
לשם המצוה כדי שהעשה תדחה את הל"ה.

(5)
למנחה
למאור

השבת הראשית
היום: כהנים וליבשו
בגדי כהונה שלא
בשעת עבודה אפילו
במקדש לוקים מפני
האבנט שהוא כלאים
והותרו בו אלא בשעת עבודה
שהיא מצוה עשה כמו
הציצית:

**ששה משמות על האבן האחת ואת שמות הששה הנותרים
על האבן השנית כתולדותם (כ"ח י')**

לשון הכתוב קשה דהוסיף מלת הנותרים ללא צורך לכאורה ולמה לא יספיק לומר ששה על אבן אחת וששה על אבן השנית, ובסוגיא (דסוטה לו ע"א) פליגי בעיקר על מה דכתיב כתולדותם אבל לכ"ע קשה לשון הנותרים, ומצאתי במהר"ל דיסקין חדוש נפלא דפלי לשון הכתוב בין לשטת רש"י ובין לשטת הרמב"ם בסדר כתיבת השמות אם יכתבו אלו הצריכים להיכתב על אבן השנית אם יכתבם ראשונה יהי פסול דלא הוי

(6)
שם
לפי
חל

נפתיים והיינו דמוכרח לפתח שמות על האבן האחת תחלה ואח"כ יהיו הששה השנית נותרים ושפ"י, (ובדרך אגדה נ"ל דהנה תכלית פיתוחי השמות על האפד שנשא אהרן הוא דבא לאחד את כל כלל ישראל ע"י הכהן גדול (וכידוע י"ב עם הכה"ג הוי בגמטריא אחד) וזהו כענין הנאמר ביעקב ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וכפרש"י הידוע והיו האבנים מריכות זו עם זו ואת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וכו' מיד עשאן הקב"ה אבן אחת עיי"ש. דאותם י"ב אבנים של שבטי יה נעשו אבן אחת כמ"כ ע"י הכה"ג נעשו כל הי"ב שבטים לחטיבה אחת על כתפות האפד של הכה"ג, ולכן נאמר להלן והאבנים תהיין על שמות בני"ש שתיים עשרה (כ"ח כ"א) היינו לא השמות על האבנים אלא האבנים על השמות דהתכלית הוא לאחד את השבטים א"כ אין זה ששה על אבן אחת וששה על האבן השנית אלא דזהו נותרים מהי"ב דהיינו אחוים וקשורים זה בזה. ובדורנו מצאנו שאלו שיצאו מגיא ההריגה בשואה נקראים "נותרים" וזהו טעות נורא דכולנו אף אלו שהיו באמריקה ונדמה לנו שלא היו טובלים מדי יום ביום יסורים נוראים כאחינו בני"ב אבל בדעתו של אותו רשע גם עליוני הוי חרבו שלופה אלמלא יכול וע"כ כל אלו שנשארו בחיים הוי נותרים וצריכים להרגיש את זה שכולנו יחד חלק מחתיכה אחת, זהו עבודת כה"ג להשפיע שכל אחד מהי"ב אבנים יהי חלק מהאפד, וזהו באור מאמרם ז"ל (שבט קל"ט ע"א) דזכה אהרן לאורים ותומים וחשן ממה שנאמר וראך ושמש כלבו דאותו הלב ששמש וזכה לחשן על לבו. והבאור דמי שיכול לשמות בגדלות השני ואף באחיו הצעיר ממנו ויכול להכיר שהוא גדול ממנו ולשמוח בגדלותו הוא ראוי לשאת את הי"ב אבנים על לבו ולאחדם וע"י יכול להאיר באורים ותומים לשאתם מאת הקב"ה, והנה בפתגם אמריקאי אומרים שאין נפקותא אם אומרים שש או חצי ממדה הנקראת דאוען דהיינו מדה של י"ב ביצים וכדומה וזהו היפך ממבט יהודי תורני שהוא מהנותרים מ"ב שבטי י"ה, ונ"מ גדולה.

6

11

16

71

76

71

There I will arrange meetings with the children of Israel. Usually a rendezvous involves just two individuals. The verse says, Will two walk together unless they agreed? (Ami. 3:3). The prophet speaks there of a rendezvous between two, while here millions are involved in the rendezvous!

Actually, in fact, originally it was between two, between Hakadosh Baruch Hu and Moses in the Ohel Mo'ed. Later, when Hakadosh Baruch Hu commanded the Jews to make a pilgrimage to Jerusalem three times a year, the rendezvous expanded to include multitudes. At that point, the Torah introduced a new concept of rendezvous, or יצי: one between the Almighty and enormous numbers of people. It can still be called a rendezvous because the Knesses Yisrael appears here as an individual.

Knesses Yisrael is not just a conglomerate, a crowd, a horde of many people. There could be no rendezvous between a multitude and an individual. A rendezvous involves the element of confidentiality, of privacy, something which cannot take place in the presence of many people. Hakadosh Baruch Hu only agreed to a rendezvous with the Knesses Yisrael as an individual, as my sister, my bride (Song 4:9). יצי means an appointment, a rendezvous, when two people agree to meet in a certain place. The יצי was the Tent of Meeting, the place for an appointment or rendezvous with Hakadosh Baruch Hu.

The Mishkan was the place of meeting between Hakadosh Baruch Hu and Moses. The verse says, I will arrange My meetings with you there, and I will speak with you from atop the ark cover from between the two cherubim that are upon the Ark of the Testimony (25:22), and the Tent of Meeting, where I will arrange meetings with you (30:36). Hakadosh Baruch Hu also met with the Knesses Yisrael as a whole in the Beis Hamikdash. Klal Yisrael were able to rise to the level of spiritual greatness that ensues when Hakadosh Baruch Hu bestows His Presence upon a person. Even a plain Jew, a tailor or a shoemaker, can achieve this distinction, this promise that was given to every Jew.

(7)
סוטה
הי

(2)

A Jew is someone who has a rendezvous from time to time with *Hakadosh Baruch Hu*. The Jew will never delay this rendezvous. He will never break this rendezvous. He will never postpone this rendezvous. A Jew never says, "It is cold today; I would rather put on *tefillin* tomorrow." Judaism itself is a rendezvous. *The Lord is Righteous*, pp. 122-5.

(8)
רע

כֵּן, מִבְּעוּל תְּמִיד לְדוֹרוֹתֵיכֶם פֶּתַח אֵהָל
מוֹעֵד לִפְנֵי ה' אֲשֶׁר אוֹמֵר לָכֶם שֶׁמָּה לְדַבֵּר
אֵלֶיךָ שֶׁם.
יֵשׁ מִרְבוּתֵינוּ לומדים מכאן שעל מזבח
הַנְּחוּשָׁת הִיָּה הַקֶּבֶ"ה מדבר משהוקם המשכן,
וְיֵשׁ אוֹמְרִים מעל הכפורת (כמו שנאמר
וְיִדְבַּרְתִּי אִתְּךָ מעל הכפורת; וְאֲשֶׁר אוֹמֵר
לָכֶם האמור כאן אינו אמור על המזבח אלא
על אהל מועד הנוכח במקרא) — רש"י יִתְכַן
דְּפִלְגִי בְּהָא דְּפִלְגִי ר' יְהוֹשֻעַ בֶּן לֹוִי וְר'
יִחְזִק בְּפֶרֶק ד' דְּמַגִּילָה (כו, א) אֵם בֵּית
הַכִּנְסָת עוֹשִׂין בֵּית הַמִּדְרָשׁ או בֵּית הַמִּדְרָשׁ
עוֹשִׂין בֵּית הַכִּנְסָת וְהַבֵּית הַגָּדוֹל (מלכים ב',
כה, ט) זֶה אָמַר שְׂמַגְדִּיל בֵּן תוֹרָה, וְזֶה
אָמַר שְׂמַגְדִּיל בֵּן תְּפִילָה. לִמָּאן דָּאִמַר תְּפִילָה
עֲדִיפָא אִם כֵּן מִזְבֵּחַ הַנְּחוּשָׁת — מְקוֹם
הַעֲבוּדָה — עֲדִיפָא. וְלִמָּאן דָּאִמַר בֵּית הַמִּדְרָשׁ
עֲדִיפָא, מִעַל הַכְּפֹרֶת — מְקוֹם שְׂמוֹנָה כו
הַעֲדוֹת וְהַלְחוֹת, זֶה הַתּוֹרָה — עֲדִיפָא. וְכִבֵּר
הָאֲרִכְתִּי בְּמִקְדָּם אֲחֵר (אור שֶׁמַּח הַלְכוֹת תַּלְמוּד
הַתּוֹרָה א, ב) דְּתַלּוּ אִם מְפַסְקִין מִדְּבַרֵי תוֹרָה
לְתַפִּילָה, וְהַדְּבָרִים אֲרוּכִים.

וְאֵבָנִט. הַמִּצְנֶפֶת — אֲרַכָּה ט"ז אִמָּה
וְהָאֵבָנִט רַחְבּוֹ כְּמוֹ ג' אַצְבָּעוֹת וְאוּרָכּוֹ
ל"ב אִמָּה מְקִיפוֹ וּמַחֲזִירוֹ כִּדְרָךְ ע"ג כִּדְרָךְ
(רמב"ם פ"ח מ"ה כהמ"ק ה"ט). וְזֶה
שֶׁהִיא הָאֵבָנִט אֲרוּךְ יוֹתֵר מִהַמִּצְנֶפֶת מִזְבֵּחַ
בְּשֵׁים אֵל לָב, שֶׁהִקְפָּה שֶׁל הַגּוֹף הוּא גָדוֹל
יוֹתֵר מִהִקְפָּה שֶׁל הָרֹאשׁ. וְהִנֵּה גַם
הַמִּצְנֶפֶת הִיא מִפָּס אֲרוּךְ, שֶׁהִ' הִכְהִן
מִלְפָּנֶיךָ עַל הָרֹאשׁ כְּמֵה וְכְמֵה פְעֻמִּים.
הַכְּהֵ"ג בְּתוֹר מִצְנֶפֶת — עֲטָרָה לְרֹאשׁ,
וְהַהֲדוּט — מַגְבֵּעַת, קִצְרָה לְמַעְלָה וְרַחְבָּה
לְמַטָּה. וְלֹא מִצִּינוֹ בְּבִגְדֵי כְּהוֹנָה דּוֹגְמָתָם.
שֶׁכֵּל בְּגָד הִיָּה רַק כְּמַדְתּוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן, וְלִמָּה
נִשְׁתַּנּוּ ב' בְּגָדִים אֵלֶּה, הַמִּצְנֶפֶת וְהָאֵבָנִט
שֶׁהֵם אֲרוּכִים מֵאֵד וְעוֹשִׂים מָהֶם כִּדְרָךְ עַל
גְּבִי כִדְרָךְ וְלִפִּיפָה ע"ג לִפִּיפָה? וְגַל
שְׁשֹׁנֵי דְּבָרִים אֵינֶם בְּרִשְׁתּוֹ שֶׁל אֵדֶם
וְעִשָּׂאן הַכְּתוּב כְּאִילוֹ הֵן בְּרִשְׁתּוֹ
וְצִרְיִכִין כְּפָרָה, וְאִלוֹ הֵן: מַחֲשָׁבוֹת ע"ז
וּמִיּוֹת, שֶׁבִּלְבַּב הָאֵדֶם וְהַרְהוּרֵי עֲבָרָה,
שֶׁהֵעֵינִים (שְׂמֻקּוֹרֵן בְּמַח) מִשְׁמָשִׁים
כְּסֶרֶסֶר לָהֶם. וְהַתּוֹרָה הוֹחִירָה עַל ב' אֵלֶּה
בְּמִיּוּחַד: וְלֹא תִתּוּרוֹ אַחֲרֵי לִבְבָכֶם —
זוֹ מִיּוֹת — וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם — זוֹ זִנּוּת
(בְּרִכּוֹת י"ב). וְלִפְיֶיךָ הוֹחִירָה תּוֹרָה אֵת
הַכְּהֵנִים — וְזֶה יִלְמְדוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל
— שִׁיחֵי עוֹשִׂים מִשְׁמֶרֶת לְמִשְׁמֶרֶת לָב;
סֶרְסְרֵי דְּעִבְרָה אֵלֶּה, וְלַעֲשׂוֹת לִפִּיפָה ע"ג
לִפִּיפָה לְמוֹח — מְקוֹר הַעֵינִים — וְכִדְרָךְ
ע"ג כִּדְרָךְ לָלֵב, מְקוֹר הַמַּחֲשָׁבוֹת
וְהַרְהוּרִים, וְהָאֵבָנִט הוּא עַל הַלֵּב
וְכִדְאֲמָרֵן, אֵבָנִט מְכַפֵּר עַל הַרְהוּרֵי הַלֵּב —
אֵהִיכָא דְּאִתִּיָּה (עֲרִכִין ט"ז), וְפִירֵשׁ שֶׁם
רַבְּנּוּ גֵרְשֶׁם שֶׁכָּנֵג לָבוּ הִיָּה חוֹגְרוֹ דְּכַתִּיב
וְלֹא יִתְּגַדֵּל בִּיּוֹעַ בְּמִקְדָּם שְׂמוֹעִין כְּגוֹן
תַּחַת שְׁחִי אֵלֶּה כְּנֵגֵד לָבוּ שְׁאִינוּ מִזִּיעַ
שֶׁם ע"כ, וְגַל, שְׁהוּא סוֹבֵר כְּשִׁטַּת
הַרְמָב"ם וְכַבֵּלֶת יב"ע, שֶׁהָאֵבָנִט לְעִיל
פְּסוּק כ"ט.

(10)
שך
תמא

(11)
ש"י
ש"פ

לֹא הוֹכִיר מֹשֶׁה בּוֹחַ הַסֵּדֶר, מֵה שְׂאִין כֵּן כָּבֵל תְּחוּמֵשׁ, שֶׁמִּשְׁעָה שְׁנוּלָד
מֹשֶׁה אֵין סֵדֶר שְׁלֹא הוֹכִיר בָּהּ. וְהַמֵּעַם מִשּׁוֹם שֶׁאִמַּר מַחְנֵי נֹא מִסְפָּר
אֲשֶׁר כְּתֻבָּת (לְחָלֵן לָב, לָב) וְקִלְלַת חֹכֶם אִפִּילוֹ עַל תְּנֵאִי בֹאחַ (מְכוֹת י"א, א),
וְנִתְקִיִּים בּוֹחָא. (בַּעַל הַמּוֹרִים רִישׁ תַּצּוּה)

צִרְיִכִים לְהַבִּין, לִמָּה נִבְחָרָה פֶּרֶשֶׁת
תַּצּוּה לִקְיִים בְּה קִלְלַת
הַחֹכֶם, לְהַחֲסִיר דּוּקָא מִמֶּנָּה שְׁמוֹ שֶׁל
מֹשֶׁה רַבֵּינוּ. וְחִסְרוֹן זֶה נִיכָר בַּעֲיָקוֹ
בְּתַחֲלִיל הַפֶּרֶשָׁה, שֶׁבְּמִקְדָּם לְכַתּוּב
וְיִדְבַּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר דַּבֵּר אֶל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וִיקְחוּ אֵלֶיךָ כְּתוּב וְאִתָּה תַּצּוּה
אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וִיקְחוּ אֵלֶיךָ שְׂמֵן זֵית זָךְ
וְגו', הִרִי שְׁהִיָּתָה הַכּוּוֹנָה לְהַחֲסִיר שְׁמוֹ
שֶׁל מֹשֶׁה מִפֶּרֶשֶׁת שְׂמֵן הַמְנוּרָה. וְצִרְיִן
בִּיאור, לָמָּה.
נֹא שְׂמֵי מִסְפָּרִךְ, שְׂאִי אִפְשֶׁר לְמַחֲוֹת
אֲדָם מִעַל סֵפֶר כִּי אִם שְׂמוֹ.
בְּפֶרֶשֶׁת עֲמֶלֶק כְּתִיב (דְּכָרִים כה, יז)
זִכּוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ
עֲמֶלֶק בְּדֶרֶךְ בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם. וְהִנֵּה
הַתִּיכּוֹת בְּדֶרֶךְ בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם, נִרְאוֹת
כְּמִיּוֹתוֹת, מֵאַחֵר שִׁדְעֵנוּ מִסּוֹף פֶּרֶשֶׁת
בְּשֶׁלַח שְׁבָא עֲלֵיהֶם עֲמֶלֶק בְּדֶרֶךְ בְּצִאתְכֶם
מִמִּצְרַיִם. וְעוֹד צִרְיִכִים לְהַבִּין אֲוִמְרוּ
תַּמְחָה אֵת זִכְר עֲמֶלֶק' (שֶׁם פְּסוּק יט),
שְׁתִּיבַת זִכְרָא נִרְאָה כְּמִיּוֹתָר.

וְבַעֲיָקוֹ אִמְרִית מֹשֶׁה: יְעִתָּה אִם תִּשָּׂא
חֲטָאָתָם וְאִם אֵין מַחְנֵי נֹא
מִסְפָּרֵךְ אֲשֶׁר כְּתֻבָּת, צִרְיִכִים לְהַבִּין, וְכִי
זוֹ הִיא הַדֶּרֶךְ לֵאמֹר עַל הַשִּׁי"ת וְעוֹד
קֶשֶׁה, דְּלִכְאוּרָה הוּא לִיָּה לְמִימַר מַחְה
אִתָּא בְּגִמְרָא (תוֹלִין קל"ט, ב): הֵמֶן מִן
הַתּוֹרָה מִנֵּין? שְׁנֵאִמַר (בְּרַאשִׁית ג,
יא) הֵמֶן הֶעֱזָ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבִלְתִּי אֲכַל
מִמֶּנּוּ אֲכַלְתִּי. וְהוּא תְּמוּהָ, מֵה עֵינֵין הֵמֶן
אֲצַל עֵץ הָדַעַת, וְזֶה שִׁיכּוֹת יֵשׁ לְהֵמֶן

(3)

בן המדתא ל'המן העץ. עוד צריך
ביאור, מה שאנו מוצאים ששמחת
פורים עולה על כל שמחות השנה, ויש
להתבונן לשמחה זו מה הוא עושה.

ואפשר להבין את כל הנ"ל על פי
הכתוב (משלי כ, כז) 'נר ה'
נשמת אדם', המשיל הכתוב נשמת אדם
לנר ה'. וצריך ביאור, מהו נר ה', ובמה
דומה לה נשמת האדם.

ונראה לבאר על פי מה דאיתא בגמרא
(שבת כב, ב) שר האמצעי של
המנוחה הנקרא נר המערבי, היה דולק
תמיד בנס, ומעולם לא נכבה. וקאמר
בגמרא, שר זה היה עדות לכל באי
עולם שהשכינה שורה בישראל. ואפשר
לומר שר זה הוא הנקרא נר ה', ולזה
הנר המשיל הכתוב את נשמת ישראל.
לומר, שכשם שר ה' מעולם לא נכבה,
כן נשמת ישראל לעולם לא תכבה.
ואפילו יחטא האדם ח"ו וירד פלאים,
ומכל מקום נשמתו שהיא חלק אלוה
ממעל נשארת דלוקה.

והיינו העדות שהעיד נר המערבי
'שהשכינה שורה בישראל',
דהיינו בכל אחד ואחד מישראל בכל
מקום שהוא. ועל כן צריך כל יהודי
להתחזק בכל מצב שהוא, אפילו
הרחיק ללכת מאת פני ה' וירד למ"ט
שערי טומאה, ידע נאמנה שנשמת ה'
בוערת בקרבו תמיד לא תנוח ולא

תשקוט לעולם. ואם רק ידבק את עצמו
לקדושת נשמתו, יש בכחו לעלות
מטומאתו ולהגביה את עצמו למעלות
ושגבות אשר עין לא ראתה. וכשמכיר
יהודי קדושת נר ה' נשמת אדם אשר
בקרבו, והאיך שלעולם לא יכבה, ואשר
על כן יש לו תקוה יהיה מה שיהיה,
הרי זה מוליד בקרבו שמחה עצומה
שאין כדוגמתה.

והנה עמלק הוא כח הרע המנגד
לבחינתו, ורוצה להסיר את
מבטינו מן נצחיות נר ה' אשר בקרבינו,
ולהטותו להסתכל על חסרוננו ורוע
מעבדינו, איך שנפלנו לשפל המדריגות.

ומגמתו להכניס בלבנו יאוש ח"ו
מלעלות עוד להתקרב אל השי"ת.
והיינו מה שנאמר 'זכור את אשר עשה
לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים'.
פירוש, דכשיצאנו ממצרים היה כל
מגמתנו לקבל את התורה הקדושה, כי
היה מבטינו על קדושת נר ה' אשר
בקרבינו, המאפשר לנו להתקרב אל
השי"ת, למרות שהיינו במ"ט שערי
טומאה במצרים. אבל עמלק רצה
שבמקום זה נביט אל הטומאה שממנה
באנו, ובמקום שנהיה 'בדרך לקבל
התורה', רצה שנוכח שאנו בדרך
בצאתכם ממצרים, כדי שנתאש
מלהתקרב אל השי"ת. והיינו מה
שנצטוונו 'תמחה את זכ"ר עמלק' -
תמחה את הזכרונות שעמלק רוצה

שנוכח, דהיינו הזכרונות של נגעי
העבר ומ"ט שערי טומאה. רק תשים
מבטך אל נר ה' הבורע בקרבך תמיד,
אשר מים רבים וכל הטומאות שבעולם
לא יוכלו לכבותו.

והנה אחר שחטא אדם בעץ הדעת, היו
לפניו שני דרכים. האחת, לשים
מבטו אל נר ה' הבורע בקרבו שלא
נכבה למרות חטאו, ועל ידי זה לשוב
לעלות להתקרב אל השי"ת. והשניה,
לשים מבטו אל ערומתו ושפלותו
הנגרם על ידי חטאו, ועל ידי זה
להתיאש מלשוב אל ה'. והיינו מה
ששאל אותו השי"ת: 'איכה' (בראשית ג,
ט) - באיזה דרך אתה נמצא? ועל זה
ענהו אדם: 'ואירא כי עירם אנכי
ואחבא' (שם פסוק י), כי בעצת הנחש,
היה מבטו שקוע בחטאו וערומתו. ועל
זה תבעו השי"ת 'מי הגיד לך כי עירם
אתה המן העץ אשר צויתך לבלתי אכל
ממנו אכלת' (שם פסוק יא) - למה אתה
מרגיש שאתה ערום, האם זה מפני
שאתה שקוע בזכרון חטאך שאכלת מן
העץ אשר צויתך לבלתי אכל ממנו?
אל תביט אל חטאך, אלא אל נר ה'
הבורע בקרבך למרות חטאך, ואז תוכל
לשוב אלי ולשכוח מערומתך.

ומעתה מובנת תשובת הגמרא על שאלת 'המן מן התורה מנין', ששאלת 'הגמ' היתה, היכן הוא השורש והמקור לקליפת המן ולזכ"ר עמלק

המסירים את מבטינו מן נר ה' אשר בקרבינו, ומסיתים אותנו להביט ולזכור את חסרוננו וחטאינו. ולזה משיבה הגמרא, 'המן העץ אשר צויתך לבלתי אכל ממנו אכלת', הפסוק שמסביר את הרגשת עירומו של אדם הראשון, שהיתה מחמת שיקועו בזכרון חטאו במקום להביט אל נר ה' הבוזר בקרבו למרות חטאו, כנ"ל.

ועל כן בבוא יום הפורים שהוא יום מפלת המן ומחיית עמלק, עבודתנו היא לשים כל מבטינו אל קדושת נשמתנו, לגלות ההסתר, נר ה' אשר בקרבנו, להבין ולהשכיל, אשר בכל מצב אשר נימצא בו, לעולם לא יכבה. ועל ידי זה יש לנו ולכל אחד ואחד מישראל הכח לעלות למדריגות נשגבות בקרבת אלקים. ועל כן יש לנו לשמוח שמחה עצומה שאין כדוגמתה, כי היא שמחה של נצחיות.

ולפי זה נבין, שכאשר אמר השי"ת למשה אחר חטא העגל 'עתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם' (שמות לב, י), ענה משה ואמר, איך תכלה אותם, הרי אתה כתבת בספרך 'נר ה' נשמת אדם', שאפילו יחטאו וירדו פלאים לעולם לא יכבה נרם, אלא עדות יש שהשכינה שורה על כל אחד ואחד מישראל בכל מצב שהוא. ואם כן, הרי עתה אחר חטא העגל, עדיין נשמתם בוערת בקרבם ויכולים הם לשוב,

לעלות ולהתקרב אל ה', ולמה לא תשא חטאתם? ועל זה הוסיף משה ואמר: 'לאם אין' - אם אין אתה נושא חטאתם, 'מחנני' נ"א מספרך אשר כתבת' - צריך אתה למחות את נ"א, ראשי תיבות נר י' נשמת אדם, מספרך אשר כתבת. ופטענה ניצחת זו, זכינו שמחל לנו חשי"ת על אותו החטא, כי נר ה' אשר בקרבנו לעולם לא יכבה.

והנה שבעה נרות המנורה מכוונים כנגד שבעה רועים: אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף ודוד. ונמצא שני הרביעי שהוא נר האמצעי, נר המערבי, מכון כנגד משה. ועל כן קבואר בספרים, שאלמלא היה משה רבינו נכנס לארץ לא היינו גולים ממנה לעולם. כי משה רבינו מורה על נצחיות, כמו הנר שלו, נר המערבי, נר ה', שלא נכבה לעולם.

ועל כן נחסר שמו דוקא מפרשת שמן המנורה, פרשת נר ה' נשמת אדם, לא מפני שנענש ח"ו, אלא מפני שטענתו 'מחנני' נ"א - נר י' נשמת אדם, היא מהותו ועצמותו של משה. ונמצא שפרשת שמן המנורה, היא פרשתו ומהותו של משה שאין צורך לכתוב שמו בתוכה, כי הפרשה הזאת היא ואתה בעצמך.

יתר רצון שעל ידי שנשים מבטינו ונשמח בנר ה' נשמת אדם אשר בקרבינו, ולא נביט ונזכור את זכ"ר עמלק שלנו, שהוא זכרון המצרים והמ"ט שערי טומאה, נזכה שהנר הזה יאיר את כל העולם באור השכינה השורה בכל אחד ואחד מישראל. ונזכה שהנר הזה יהיה למקדש של אש, אשר תשכון בה שכינתו ית' לעולם, בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.